

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу-әдістемелік кешені

Мамандығы: Құқықтану

Шифр: 6В04205

Пән: Мемлекет және құқық тарихы

Семинар сабақтарының тақырыптары мен тапсырмалары

Семинар 1. Тақырыбы: Ежелгі Шығыс елдерінде мемлекет пен құқықтың пайда болуы мен дамуының ерекшеліктері.

Мақсаты: Ежелгі Шығыс елдерінде мемлекеттің пайда болуына табиғи-климаттық факторлардың әсерін, ежелгі Шығыс мемлекеті мен құқығының өзіне тән ерекшелік белгілерін анықтау. Шығыста қауымның ұзақ уақыт бойы сақталу себептерін анықтап, оның қоғамдық және мемлекеттік құрылысқа, соның ішінде басқарудың деспотиялық формасына тигізген әсеріне талдау жасау.

Сұрақтар:

1. Ежелгі Шығыста рулық қауымның пайда болуы және рулық қауымды басқару.
2. Қоғамдық еңбек бөлінісі процесі мен әлеуметтік функциялардың жіктелуі.
3. Мемлекеттің пайда болуына табиғи-климаттық факторлардың әсері.
4. Шығыс деспотиясы және оның негізгі белгілері.
5. Ежелгі Шығыс құқығының ерекшеліктері.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. Кашанина Т.В. Происхождение государства и права. Современные трактовки и новые подходы. М., 1999.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 2. Тақырыбы: Ежелгі Египетте және Вавилонда мемлекет пен құқық пайда болуы және дамуы.

Мақсаты: Ніл алқабында, Тигр мен Ефрат өзендері аралығында ру-тайпалық құрылыстың ыдырауы және протомемлекеттік ұйымдардың пайда болу процесін зерделеу. Салыстырмалы талдау жасап Египет және Вавилон мемлекеттерінің ортақ белгілері мен ерекшеліктерін анықтау.

Сұрақтар:

1. Ежелгі Египетте номдардың және Ежелгі Өзенаралығында қала-мемлекеттердің пайда болуы.
2. Ежелгі Египеттегі және Ежелгі Вавилондағы халықтың негізгі сословиелік-кәсіптік топтарының құқықтық жағдайы.
3. Ежелгі Египеттегі және Ежелгі Вавилондағы орталық және жергілікті басқару жүйесі.
4. Ежелгі Египетте және Ежелгі Вавилонда құқықтың пайда болуы мен дамуы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
4. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 3. Тақырыбы: Ежелгі Үндістанда және Ежелгі Қытайда мемлекет пен құқықтың пайда болуы мен дамуы.

Мақсаты: Ежелгі Үндістан мен Ежелгі Қытай аумағында ру-тайпалық құрылыстың ыдырау және алғашқы мемлекеттердің пайда болу процесін зерделеу. Салыстырмалы талдау жасап Үндістан мен Қытай мемлекеттерінің ортақ белгілері мен ерекшеліктерін анықтау.

Сұрақтар:

1. Арийлік мемлекеттіліктің пайда болу ерекшеліктері мен оның дамуының негізгі кезеңдері
2. Ежелгі Қытайдағы мемлекет және құқықтың қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері.
3. Ежелгі Үндістан қоғамының варна-касталық жіктелуі. Ежелгі Қытайдың қоғамдық құрылысы.
4. Ежелгі Үндістанның мемлекеттік құрылысы. Деспотиялық Қытайда орталықтанған басқару жүйесінің қалыптасуы.
5. Ежелгі Үндістанда және Ежелгі Қытайда құқықтың пайда болуы мен дамуы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
4. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.
5. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права: учеб. пособие. Под ред. К.А.Жиренчина. Алматы: КазГЮУ, 2001.

Семинар 4. Тақырыбы: Ежелгі Афины және Спарта мемлекеттері.

Мақсаты: Ежелгі Грекияда мемлекеттіліктің пайда болуы және оның дамуының негізгі кезеңдерін анықтау. Ежелгі Афины және Ежелгі Спартаның қоғамдық және мемлекеттік құрылысының ерекшеліктеріне талдау жасау.

Спарта мемлекетін сипаттауда оның пайда болу ерекшеліктеріне, Спартаның қоғамдық және мемлекеттік құрылысының ерекшеліктеріне ерекше көңіл аудару керек.

Сұрақтар:

1. Рулық құрылыстың ыдырауы және мемлекеттің пайда болу себептері.
2. Афины мемлекеті пайда болуының негізгі кезеңдері
3. Демократиялық республиканың пайда болуы және оның мемлекеттік құрылысы.
4. Спартада мемлекетінің пайда болуы.
5. Спарта мемлекетінің саяси құрылысының ерекшеліктері.
6. Ежелгі Грекияда құқықтың пайда болуы және дамуы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 5. Тақырыбы: Рим құқығы.

Мақсаты: Рим құқығының қайнар көздеріне және даму кезеңдеріне талдау жасау. Рим құқығы мен Рим қоғамының және мемлекетінің әлеуметтік-экономикалық дамуы арасындағы байланысты анықтау. Рим құқығының тарихи маңызын сипаттайтын дәлелдемелерді келтіру.

Сұрақтар:

1. Рим құқығының түсінігі, қайнар көздері және дамуының негізгі кезеңдері.
2. XII кесте заңдары.
3. Заттық құқық. Меншікке ие болу құқын қорғау.
4. Манципация. Заттардың бөлінуі. Сервитуттар.
5. Міндеттемелік құқық. Шарттар мен деликтілердегі міндеттемелер.
6. Неке-отбасылық құқық. Мұрагерлік құқық.
7. Азаматтық сот ісін жүргізу формаларының өзгеруі.
8. Қылмыстық құқық және қылмыстық сот ісін жүргізу. Рим құқығының тарихи маңызы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 6. Тақырыбы: Ертефеодалдық Орыс мемлекеті және құқығы.

Мақсаты: Ежелгі орыс мемлекетінің пайда болуы туралы теориялардың мазмұнын талдау. Шығыс славян тайпаларының бірлесуі процесі мен біртұтас Орыс мемлекеті – Киев Русінің құрылуы арасындағы байланысты көрсету. Византиялық құқықтың Орыс правдасына әсерін дәлелдеу.

Сұрақтар:

1. Орыс мемлекетінің пайда болуы. Нормандық теория.
2. Ерте феодадық орыс мемлекетінің қоғамдық құрылысы.
3. Ерте феодадық орыс мемлекетінің саяси құрылысы. Сарайлық-вотчиналық басқару.
4. Орыс феодадық құқығының қалыптасуы мен дамуы. Орыс Правдасы.

Әдебиеттер:

1. Шапахқызы У.Ш. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқу құралы. Астана, 2005.
2. Исаев, И.А. История государства и права России: Полный курс лекций. М.: Юрист, 2004.
3. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
4. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.

Семинар 7. Тақырыбы: Араб Халифаты және мұсылман құқығы.

Мақсаты: Араб Халифатындағы феодадық қатынастардың қалыптасу ерекшеліктерін анықтау керек. Жаңа құрылысты қуаттаған қоғамдық қозғалыс идеологиясының діни формаға ие болу себептерін айқындау. Араб Халифатында қалыптасқан теократиялық монархияның мәнін ашып көрсету.

Сұрақтар:

1. Араб Халифатының пайда болу ерекшеліктері. Мемлекеттің қалыптасуындағы діннің ролі.
2. Араб Халифатының қоғамдық құрылысы.

3. Араб Халифатының мемлекеттік құрылысы. Теократиялық монархия
4. Мұсылман құқығының қайнар көздері (құран, сунна, фетва). Шарифаттың ерекшеліктері.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. Шапахқызы У.Ш. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқу құралы. Астана, 2005.
4. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
6. Сюкияйнен, Л. Р. Шариат и мусульманско-правовая культура. М.: Ин-т гос-ва и права РАН, 2007.

Семинар 8. Тақырыбы: Ортағасырлық Франция мемлекеті және құқығы.

Мақсаты: Ортағасырлық француз мемлекеттілігі дамуының негізгі кезеңдерін және Францияда феодалдық құрылыстың бірін-бірі ауыстырып отырған саяси формаларын жіктеп, сараптау. Абсолюттік монархияның пайда болуының заңдылығын түсіндіру. Ортағасырлық Францияда құқықтың дамуына рим құқығының әсерін айқындау.

Сұрақтар:

1. Франциядағы сеньориалдық монархия формасындағы мемлекет. IX - XII ғғ. саяси бытыраңқылық.
2. Мемлекеттік билікті орталықтандыру процесінің басталуы. Людовик IX-ның реформалары.
3. Сословиелердің қалыптасуы және сословиелік-өкілдік монархияның орнауы (XIII-XV ғғ.). Франциядағы Бас штаттар.
4. Франциядағы абсолюттік монархия (XVI - XVIII ғғ.).
5. Құқықтың қайнар көздері. Кутюмдер. Рим құқығы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 9. Тақырыбы: Ортағасырлық Англия мемлекеті және құқығы.

Мақсаты: Англияда феодалдық қатынастардың және мемлекеттік құрылыстың дамуы үшін нормандық жаулап алудың ролін анықтау. Ағылшын абсолютизмінің өзіне тән ерекшеліктерін және оның себептерін айқындау. Жалпы құқық статуттық құқық, әділеттілік құқығының мәнін ашып, англо-саксондық жүйенің «континентальдық» жүйеден ерекшелігін анықтау.

Сұрақтар:

1. Нормандықтардың жаулап алуы және оның Англияда феодалдық мемлекеттің дамуына тигізген әсері.
2. XII ғ. Англияда мемлекетті орталықтандыру процесінің күшеюуі. Генрих II-нің реформалары.
3. Ағылшын парламентінің құрылуы.
4. Ағылшын абсолютизмінің ерекшеліктері

5. Ортағасырлық ағылшын құқығының қайнар көздері және жүйесі.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 10. Тақырыбы: Ортағасырлық Германия мемлекеті және құқығы.

Мақсаты: Ортағасырлық герман мемлекеттілігі дамуының негізгі кезеңдерін және Германия феодалдық мемлекетінің бытыраңқылық сипатын анықтау. Германиядағы княздық абсолютизмнің ерекшеліктерін ашып көрсету. Ортағасырлық неміс құқығының партикуляристік белгі нышандарын ажырату. Рим құқығының әсерін айқындау.

Сұрақтар:

1. Герман мемлекеттілігі дамуының негізгі кезеңдері. Ерте феодалдық кезеңдегі Германияның мемлекеттік құрылысы.
2. Герман ұлтының қасиетті Рим империясы. 1356 ж. Алтын Булла.
3. Биліктің сословиелік-өкілдік органдары: рейхстаг және ландтагтар.
4. Германиядағы княздық абсолютизмнің ерекшеліктері.
5. Құқықтың қайнар көздері. Саксон және Шваб зерцалолары. Рим құқығының рецепциясы.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.1. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 11. Тақырыбы: Англияның XVII-XVIII ғғ. конституциялық актілері.

Мақсаты: XVII ғасырдағы революцияның алғышарттарын, сипатын, ерекшеліктерін анықтау. Революцияның ерекшеліктері мен нәтижелері арасындағы байланысты сараптау. Революция кезінде қабылданған құқықтық актілердің Англияда конституциялық монархияны қалыптастырудағы ролін ашып көрсету.

Сұрақтар:

1. Ағылшын буржуазиялық революциясы және оның буржуазиялық мемлекеттілікті қалыптастырудағы маңызы.
2. Ағылшын революциясының заңдары (1628 ж. «Құқық туралы петиция», 1641 ж. «Үш жылдық акт»).
3. Кромвельдің протектораты. 1653 ж. «Басқару құралы».
4. Мемлекет формасының эволюциясы. Абсолюттік монархиядан конституциялық монархияға.
5. Негізгі конституциялық актілер. 1679 ж. Хабеас корпус акт.
6. «Даңқты революция» 1689 ж. «Құқық туралы билль», 1701 ж. «Тақ мұрагерлігі туралы акт».

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.2. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 12. Тақырыбы: АҚШ-тың 1787 ж. Конституциясы.

Мақсаты: Американдық буржуазиялық революцияның ерекшеліктерін, алғышарттарын, себептерін және қозғаушы күштерін зерделеу. АҚШ-тың мемлекеттік құрылыс формасының (конфедерация, федерация) өзгеруіне, сондай-ақ АҚШ-тың ХІХ ғасырдағы мемлекеттік құрылысының даму ерекшеліктеріне таладу жасау.

Сұрақтар:

1. Солтүстік Америкадағы ағылшын отарлары және оны басқару жүйесі.
2. Тәуелсіздік үшін соғыс. 1776 ж. Тәуелсіздік декларациясы.
3. Америка штаттарының конфедеративтік одағының құрылуы. 1781 ж. Конфедерация баптары.
4. 1787 ж. Конституцияның жалпы сипаттамасы және оның негізгі қағидалары (принциптері).
5. 1787 ж. Конституция бойынша АҚШ-тың мемлекеттік құрылысы. Алғашқы 10 түзету (Құқық туралы билль).

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.2. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 13. Тақырыбы: Франциядағы 4-ші және 5-ші Республикалар.

Мақсаты: ХХ ғасырдың бас кезінде Францияда үкіметтің күшейіп, парламент рөлінің төмендеу себептерін анықтау. 1946 ж. Конституция бойынша Төртінші республиканың және 1958 ж. Конституция бойынша Бесінші республиканың басты ерекшеліктерін анықтап, сараптама жасау.

Сұрақтар:

1. Дүниежүзілік екі соғыс аралығындағы Үшінші республика.
2. Төртінші республиканың пайда болуы. Генерал де Голль.
3. 1946 ж. Конституция бойынша Францияның мемлекеттік құрылысы. Жоғарғы және жергілікті басқару органдары.
4. 1958 ж. Конституция және оның негізгі белгілері.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.

3. История государства и права зарубежных стран. Ч.2. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 14. Тақырыбы: Фашистік Италияның және нацистік Германияның саяси-құқықтық режимі.

Мақсаты: XX ғ. бас кезінде Германияда және Италияда фашизмнің орнау себептерін, фашистік диктатураның орнауына ықпал еткен жағдайларды анықтау. Тарихи құбылыс ретінде фашизмнің мәнін ашып, бұл елдердегі республикалық құрылыстың, демократиялық тәртіптің құлауының әлеуметтік-экономикалық, саяси, идеологиялық алғышарттарын сараптау.

Сұрақтар:

1. Тоталитарлық саяси режимнің орнауы және Веймарлық республикасының құлауы.
2. Германияда нацизмнің заңдастырылуы. Төтенше сипаттағы заңдар мен декреттер.
3. Мемлекеттік құрылыстағы өзгерістер; нацистік партия диктатурасының және фюрердің жеке диктатурасының қалыптасуы. Нацистік террор механизмі.
4. Италияда фашистік диктатураның орнауы.
5. Фашистік диктатура механизмі. «Корпоративтік» жүйе.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.2. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.
5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.

Семинар 15. Тақырыбы: Қазіргі замандағы шетелдердің құқықтық жүйесіндегі негізгі өзгерістер.

Мақсаты: Қазіргі заманда дүние жүзіндегі түрлі құқықтық жүйелерді жақындастыру, ұқсастандыру үрдістерінің себептерін анықтау қажет. Капиталистік елдердің құқықтық дамуындағы жаңа құбылыстарды талдау қажет.

Сұрақтар:

1. Қазіргі заманғы құқықтық жүйелердің қалыптасуы.
2. Капиталистік елдердің құқықтық дамуындағы жаңа құбылыстар.
3. Құқықтық қайнар көздердегі өзгерістер. Заңдардың «үйлесімділігі».
4. Азаматтық құқықтағы негізгі өзгерістер.
5. Қылмыстық құқықтағы негізгі өзгерістер.

Әдебиеттер:

1. Булгакова Д.А., Истаев А.Ж. Мемлекет және құқықтың жалпы тарихы. Оқу құралы. Алматы, 2004.
2. Мұхтарова А.Қ. Шетелдердің мемлекет және құқық тарихы. Оқулық. Алматы, 2005.
3. История государства и права зарубежных стран. Ч.2. Под ред. О.А. Жидкова и Н.А.Крашенинниковой. М., 1998.
4. История государства и права зарубежных стран: учебник / К. И. Батыр [и др.] ; ред. К. И. Батыр. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2011.

5. Графский, В.Г. Всеобщая история права и государства : учеб. для вузов. М.: Норма, 2012.